

श्रीगणेशायनमः गोपालनारायणलक्ष्मणार्याध्वीरेशमंगधरनीलकण्ठान् चितामणिसांबशिवंचनत्वाविष्टमआपद्रुतराजधर्मान् ॥ १ ॥ पूर्वस्मिन्व्यायेयाधिना आपदिआगतायांप्रजापीडनेनापिक्रेशंसंपा
द्यापदंतरेदित्युक्तं इदानींस्थायिनएवापद्यागतायांपृच्छति क्षीणस्येत्यादिना क्षीणस्य धान्यकोशादिसंपहरहितस्य दीर्घसूत्रस्यअलसस्य सानुकोशस्यबंधुक्षयगयादुर्गाद्वहिर्निर्मत्ययुद्धंदातुमसमर्थस्य परि
शंकितवृत्तस्यअमात्येषुशंकावतः यतः श्रुतमंत्रस्यलोकेरितिशेषः अगुममंत्रस्येत्यर्थः ॥ १ ॥ विभक्तानिशत्रुभिर्विभज्यगृहीतानिपुरराष्ट्राण्यस्य अतएवनिर्द्रव्यनिचयस्य द्रव्याभावादेवनसंभावनानि
आवर्जितानिमित्राण्येनतस्य मित्रबलहीनत्वादेवभिन्नाःशत्रुभिर्वशीकृताअमात्यायस्य ॥ २ ॥ परचक्रंअभिजातंसंमुखंयस्यपरचक्रेणाभिभूतस्येत्यर्थः बलीयसाशत्रुणाआपन्नंव्याकुलीकृतंचेतोयस्य
॥ ३ ॥ बाह्योयायीयदिधर्मपूर्वकेअर्थाजनेकुशलस्तर्हिशीघ्रंसंधिःकर्तव्यःस्वीयपूर्वभुक्तान्पामनगरादीन्तेनाकर्तातन्क्रमशःततोमोचयेत्साम्नेवेत्यर्थः ॥ ४ ॥ सचेद्दुष्टात्मातर्हिसन्निरोधेनकतिपयभामदाने

नारायणंनमस्कृत्यनरंचैवनरोत्तमं॥देवींसरस्वतींव्यासंततोजयमुदीरयेत्॥अथापद्धर्मपर्व युधिष्ठिरउवाच क्षीणस्यदीर्घसूत्रस्यसानुकोशस्यबंधुषु॥परि
शंकितवृत्तस्यश्रुतमंत्रस्यभारत॥१॥विभक्तपुरराष्ट्रस्यनिर्द्रव्यनिचयस्यच॥असंभावितमित्रस्यभिन्नामात्यस्यसर्वशः॥२॥परचक्राभिजातस्यदुर्बलस्य
बलीयसा॥आपन्नचेतसोब्रूहिकिकार्यमवशिष्यते॥३॥भीष्मउवाच बाल्यश्चेद्विजिगीषुःस्याद्धर्मार्थकुशलःशुचिः॥जवेनसंधिकुर्वीतपूर्वभुक्तान्विमो
चयेत्॥४॥योऽधर्मविजिगीषुःस्याद्वलवान्पापनिश्चयः॥आत्मनःसन्निरोधेनसंधितेनापिरोचयेत्॥५॥अपास्यराजधानींवातरेद्रव्येणचापदं॥तद्भावयु
क्तोद्रव्याणिजीवन्युनरुपार्जयेत्॥६॥यास्तुकोशबलत्यागाच्छक्यास्तरितुमापदः॥कस्तत्राधिकमात्मानंसंत्यजेदर्थधर्मवित्॥७॥अवरोधान्जुगुप्सेतका
सपत्नधनेदया॥नत्वेवात्माप्रदातव्यःशक्येसतिकथंचन॥८॥युधिष्ठिरउवाच आभ्यंतरेप्रकुपितेवात्येचोपनिपीडिते॥क्षीणेकोशेश्रुतेमंत्रेकिंकार्यमव
शिष्यते॥९॥भीष्मउवाच क्षिप्रंवासंधिकामःस्यात्क्षिप्रंवातीक्ष्णविक्रमः॥तदापनयनंक्षिप्रमेतावत्सांपरायिकं॥१०॥अनुरक्तेनचेष्टेनहृष्टेनजगतीप
तिः॥अल्पेनापिहिसैन्येनमहींजयतिभूमिपः॥११॥

नापिसंधिमेवकुर्यादित्याहयइति अधर्मेतिच्छेदःअधर्मप्रधानोविजिगीषुर्धर्मविजिगीषुः॥५॥सचेद्दुष्टतरस्तदाकिंकर्तव्यंतदाह अपा
स्येति तद्भावयुक्तोराजत्वगुणयुक्तश्चेत् ॥ ६ ॥ दुष्टमेतुराज्यधनं त्यक्त्वा आत्मानंरक्षेदित्याह यास्त्विति ॥ ७ ॥ अवरोधान् अंतःपुराणिजुगुप्सेतपलायितुमिच्छेत् तत्राशक्तौतेषुशत्रुसाहूतेषुदयास्नेहोव
कार्यः तानुपेक्ष्यापिकेवलमात्मानमेवरक्षेदित्यर्थः ॥ ८ ॥ आभ्यंतरेऽमात्यादौबाह्येदुर्गराष्ट्रादौउपनिपीडितेआक्रान्ते ॥ ९ ॥ धर्मिष्ठेबाह्येक्षिप्रंसंधिःअधर्मिष्ठेतुतीक्ष्णःपराक्रमःकर्तव्यःयदात्वेवंतदाअपनयनं शस्त्रे
दूरीकरणंक्षिप्रमेवभवति अथवासांपरायिकंधर्मयुद्धेनमरणेपरलोकहितंभवति ॥ १० ॥ विक्रमेपक्षद्वयमपिसंभावितमित्याहद्वाम्या अनुरक्तेनेति ॥ ११ ॥